

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การสำรวจกลัวไม่รองเท้านารี ที่จำหน่ายในเขตจังหวัด สงขลา ศตุล ตรัง และแหล่งกำเนิดที่อยู่อาศัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ทำการสำรวจแหล่งที่อยู่ของรองเท้านารีม่วงสงขลา โดยใช้วิธีสัมภาษณ์จากผู้รู้
2. กำหนดพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างจากข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 1 โดยศึกษาบริเวณจังหวัดสงขลา ศตุล และตรัง
3. ประสานงานกับชุมชนในพื้นที่ เป็นผู้นำทางในการลงพื้นที่ ที่เป็นแหล่งอาศัยของกลัวไม่รองเท้านารี
4. ถ่ายภาพ เก็บบันทึกข้อมูล
5. คัดเลือกกลัวไม่รองเท้านารีม่วงสงขลาที่มีจำหน่ายในห้องตลาด นำมาขยายพันธุ์โดย การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช และนำมาเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ ทำประวัติของต้นพันธุ์

ตอนที่ 2 การขยายพันธุ์กลัวไม่รองเท้านารีโดยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช

1. ทำการผสานพันธุ์กลัวไม่รองเท้านารี เพื่อให้เกิดฝัก มีวิธีการดังนี้
คัดเลือกดอกที่เจริญเต็มที่
เด็ดกระเบ้าต้นแม่พันธุ์
เขี่ยก้อน根茎 ผู้ออกจากต้น วางบนแผ่นพลาสติก
ค่อยๆ เขี่ยละของ根茎 ออกจากต้น根茎
เคลื่อนย้ายลงบนพื้นดิน เกสรเมีย
ติดป้ายต้นที่ทำการผสานพันธุ์ สังเกตการเจริญเติบโต

โดยมีอุปกรณ์ดังนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการผสานพันธุ์ ต้นพันธุ์ที่ออกดอกเจริญเต็มที่ ไม้จิมฟัน ถุงพลาสติก ใบมีดโกน น้ำสะอาด แอลกอฮอล์ 70 เปอร์เซ็นต์

2. นำฝักที่ได้มาเพาะเลี้ยงในอาหารสั่งเคราะห์ สูตร เอ็มเอส (MS 1962) ที่มีน้ำมะพร้าว 250 มิลลิลิตร มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

การเตรียมอาหาร ใช้อาหารสูตรเอ็มเอส มีน้ำมะพร้าว 250 มิลลิลิตร/ลิตร ใส่ในขวดขนาด 4 ออนซ์ ประมาณ 20 มิลลิลิตร นำไปปั่นจนเข้าในหม้อนึ่งอัดไอ ที่มีความดัน 15 ปอนด์/ตารางนิ้ว อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียสนาน 15 นาที นำออกจากการหม้อนึ่งอัดไอ ทิ้งไว้ประมาณ 2 วัน

การเตรียมฝัก เลือกฝักกลับยไม่ทิ้งไว้เป็นโคล ไม่มีรอยกัดของเมล็ด เมล็ดไม่แตก แต่ถ้าแตกสามารถปฏิบัติได้โดยการฟอกผ่าเชือกหั้งเมล็ด แล้วนำมากรอง เมล็ดที่เหมาะสมในการนำมาเพาะเลี้ยงควรเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์ และเจริญเติบโตเต็มที่ แต่อาจใช้เมล็ดอ่อนได้ เช่นเดียวกัน

การฟอกผ่าเชือก เตรียมอุปกรณ์ต่อไปนี้ คือ ตะเกียงและก้อนซอล์ สำลี และก้อนซอล์ 70 เปอร์เซ็นต์ งานเลี้ยงเชือก ปากคีบ มีดผ่าตัด นำมาผ่าเชือกโดยการหดที่อุณหภูมิ 180 องศาเซลเซียส นาน 2 ชั่วโมง มีวิธีการดังนี้

- นำฝักกลับยไม่ล้างด้วยน้ำสะอาด ใส่ลงชักฟอก แล้วล้างด้วยน้ำประปาให้ผงชักฟอกออกให้หมด นำฝักจุ่มในและก้อนซอล์ 70 เปอร์เซ็นต์ แล้วนำไปเผาไฟ ทำอย่างนี้ 3 ครั้ง

- นำฝักกลับยไม่วางบนงานเลี้ยงเชือก ใช้มีดกดฝักให้แยกออก ใช้ปากคีบเขี่ยและดึงเมล็ดกลับยไม่ลงเลี้ยงในอาหารที่เตรียมไว้

การเพาะเลี้ยงในห้องเพาะเลี้ยง นำขวดเพาะเลี้ยงวางเลี้ยงในห้องเพาะเลี้ยงที่มีอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส 12 ชั่วโมง/วัน เป็นเวลานาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของเมล็ดกลับยไม่

3. จดบันทึกการเปลี่ยนแปลง สังเกตการเจริญเติบโต

4. การขยายพันธุ์โดยการแยกหน่อ กระทำโดยการนำกอกกลับยไม้ออกจากกระถางอย่างระมัดระวัง เขย่าให้ดินและทราบที่ติดมากับรากออกจากต้น ล้างต้นให้สะอาด ทำการแยกต้นออกทีละต้น โดยใช้มีปลายแหลมที่สะอาด ซอยแผลที่เกิดจากกาตัด ควรใช้ปุ๋นป่านร้อยแผลนั้น

ตอนที่ 3 การเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน และสร้างจิตสำนึกรักในการอนุรักษ์พันธุ์กลับยไม้

1. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกลับยไม้
2. เตรียมเอกสาร เทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกลับยไม้รองเท้านารี และเทคนิคการผสมพันธุ์กลับยไม้รองเท้านารี
3. คัดเลือกชุมชนที่สนใจ
4. ดำเนินการอบรม
5. สรุปผลการอบรม